

מעברי חצייה אקולוגיים

העבודות להרחבת כביש מס' 1 העולה לירושלים נראות לעיני כל נוסע בכביש זה. ואולם, רבים מהנוסעים אינם יודעים שהשטחים הטבעיים משני צדי הכביש שייכים לגן לאומי הרי יהודה, הנחתך על ידי הכביש לשני חלקים נפרדים. בגן לאומי זה, שהוכרז עוד ב-1979, עולם חי עשיר, אך הוא תחום בשני שטחים נפרדים ומצומצמים שאינם מאפשרים לחיות הבר מעבר ביניהם. מצב זה של קיטוע בין שטחים טבעיים מאפיין אזורים רבים בארץ. לכן יצרנו ברשות הטבע והגנים תוכנית של "מסדרונות אקולוגיים", ובה שרטטנו את החיבורים בין השטחים הטבעיים בארץ אגב התאמה למציאות הפיתוח. מסדרונות אקולוגיים חוצים גם כבישים ומסילות ברזל. בנקודות ספציפיות לאורך קו המגע בין המסדרונות האקולוגיים לתשתיות האורך זהו "צווארי בקבוק", שבהם דרשנו הקמת מעבר מיוחד שיאפשר לחיות הבר לעבור מצד לצד ויספק להם שטחי מחיה גדולים יחסית. במסגרת תוכנית המסדרונות, אשר נוצרה בשיתוף עם נתיבי ישראל והמשרד להגנת הסביבה, קבענו שב-59 נקודות יש צורך במעברים לחיות בר שיעברו מעל או מתחת לכבישים סואנים, ואנו פועלים מול חברת נתיבי ישראל והוועדה הארצית לתכנון ובנייה לפיתוח המעברים על פי התוכנית. הזמן המתאים לייצר את המעברים הוא בדרך כלל בעת הרחבת הכבישים. לכן, בתקופה זו, שבה כביש מס' 1 עובר הרחבה, נבנה מעליו בוז'מנית גם מעבר עילי לחיות בר שנראה כמו גשר רחב מאוד (50 מטר רוחב!). הצבנו בשטח מצלמות משני צדי המעבר, המתעדות חיות בר רבות באזור זה. אני שמח לבשר שהמעבר יושלם כבר באוגוסט ומקווה שפתיחתו תאפשר מפגש בין חיות הבר משני עבריו. התוכנית שפיתחנו לחיבור בין מסדרונות אקולוגיים באמצעות מעברים ייעודיים לחיות הבר מיושמת בשנים האחרונות במקומות נוספים בארץ. הבולטים שבהם הם המעברים העיליים מעל כביש 6 באזור רמת מנשה ומעל כביש 70 באזור בת שלמה. לאחרונה נפתח גם מעבר עילי בכביש 85 בין מחלף נחל עמוד למחלף עמיעד, ובכביש 38 בין מחלף הראל לבית שמש נבנה אחד נוסף. ועוד היד נטויה.

שמים זרועי כוכבים

גיליון זה שאנו מגישים לכם מתמקד בצורך בשמירה על חשכת הלילה. מימי קדם פעל האדם בעיקר ביום, בשעות האור, ופחות בלילה שבו שררה חשכה. ואולם, החשכה לא הייתה מוחלטת. בשמים זהרו הגופים השמימיים, הירח והכוכבים, והאדם הפכם למושא אמונותיו וראה בהם יסוד לדרך חיים ואמת לפיתוח תובנות. בספר בראשית, כאשר אברהם מקבל הבטחה שעקרונות זמנית ושצאצאים רבים עוד נכונים לו בעתיד, מתוארים שמי הלילה כשמים זרועי כוכבים: "וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הֲבֵט נָא הַשָּׁמַיְמָה וַיִּסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ" (בראשית טו, ה). ואולם, בימינו זירת התרחשות כזאת כמעט אינה אפשרית בגלל זיהום אור רב שמקורו בתאורה מלאכותית. תאורה זו שאנו מפעילים בשעות החשכה מחלישה את אור הכוכבים המגיע אלינו. לזיהום האור יש גם השפעות שליליות על בריאות האדם ועל שאר בעלי החיים בטבע. לכן אנו פועלים עם גופים נוספים להקטנתו ולהחזרת יפי כוכבי השמים בלילות. פרטים על כך בכתבות בגיליון.

אנו ממליצים בעונה זו לטייל בשעות הערב כדי ליהנות משמי הכוכבים ומשעות קרירות יותר בימי הקיץ החמים. על כן הארכנו בחודש אוגוסט את שעות הפתיחה של חלק מהגנים הלאומיים, ובגיליון מופיעות גם המלצות לטיולים באתרים נבחרים בשעות החשכה ובאור ירח מלא. חוויה מיוחדת במינה מובטחת, אך לא לשכוח את כללי הבטיחות. ולמי שטרם ניסה לטייל בחשכה - זו ההזדמנות.

להתראות בשבילים!

שאלו גולדשטיין,

מנכ"ל רשות הטבע והגנים